

Maa- ja metsätalousministeriö
Kirjaamo

1.8.2023

kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausuntopyyntö 19.6.2023, VN/4564/2023, VN/4564/2020-MMM-5

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAEIKSI KASVINSUOJELUAINESTA
ANNETUN LAIN JA SAKON TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA ANNETUN LAIN 1 §:N MUUTTAMISESTA

Kiitämme mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kasvinsuojeluaaineista annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta. Monet muutokset aiempaan liittyvät tarpeeseen muokata kansallista lainsäädäntöä EU:sta tulevien muutosten takia tai selkiyttämään viranomaisten rooleja ja antamaan paremmat mahdollisuudet valvoa ja toimeenpanna lainsäädännön vaatimuksia. Lisäksi pyritään parantamaan uuden teknologian kehittämisen edellytyksiä. Nämä tavoitteet ovat hyviä myös yrittäjien ja työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden kannalta.

Työterveyslaitoksella ei ole suoraa roolia kasvinsuojeluaaineisiin liittyvän lainsäädännön toimeenpanossa, mutta se voi tarjota asiantuntemustaan lain kohteena olevien toimialojen yrittäjien ja työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa ja tukea laeissa mainittujen viranomaisten työtä tutkimusyhteistyössä ja asiantuntijapalveluja tarjoten. Ohessa on muutamia tekemiämme havaintoja, joita olemme halunneet lausua.

Valvonta-asetuksen kasvinsuojeluaaineita koskevassa 24 artiklassa erityisistä säännöistä kasvinsuojeluaaineiden osalta säädetään, että tehoaineita, suoja-aineita, tehosteaineita, apuaineita ja liitännäisaineita on valvottava virallisesti. Lisäksi säädetään, että riskiperusteisen virallisen valvonnan tiheyden määrittämisessä on otettava huomioon asiaankuuluvien valvontatoimien tulokset, tiedot muista kuin luvan saaneista kasvinsuojeluaaineista ja kasvinsuojeluaaineisiin liittyvistä myrkytystapauksista. Myrkytystapausten (akuutit ja kroonisen altistumisen aiheuttamat tarvittaessa) raportointijärjestelmän kehittämisessä, sekä tapausten selvittämisessä ja tulkinnessa Työterveyslaitos voi tarvittaessa auttaa esimerkiksi tutkimusyhteistyön keinoin, hyödyntäen rekisteritietoja ja mahdollisuutta tutkia työntekijöiden altistumistasoja biologisen monitoroinnin keinoin. Merkittävä yhteistyökumppani tässä on toki myös Myrkytystietokeskus.

Valvonta-asetuksen mukaan virallisen valvonnan tulee olla suunnitelmallista, riskiperusteista, säännöllistä ja vaikuttavaa ja sitä tulee suorittaa tuotannon kaikissa vaiheissa pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta. Työterveyslaitos voi auttaa riskiperustaisuuden arvioimisessa, kun puhutaan työntekijöihin kohdistuvasta terveysriskistä.

Kasvinsuojeluaaineiden ammattikäyttäjien koulutus ja koulutuksesta annettava tutkinto ovat keskeisiä asioita varmistamaan työturvallisuutta. Suurin terveysvaara kohdistuu nimenomaan käyttäjiin. Työturvalliset käytötavat ovat myös takaamassa ympäristön ja lopputuotteiden turvallisuutta. Tästä syystä työturvallisuusnäkökulmien, mukaan lukien henkilönsuojaimien oikean käytön, tulee olla jatkossakin keskeisesti mukana koulutuksessa ja tutkintovaatimuksissa.

Tutkintojärjestelmä on toiminut Suomessa hyvin ja uudessa laissa mahdollistetaan suoraviivaisempi tutkinnon suorittamisen tarkistaminen hankittaessa kasvinsuojeluaineita. Tämä ja verkkokaupan valvontaan kohdistuva panostus varmistavat osaltaan, että hankinnat onnistuvat vain tutkinnon suorittaneilta.

Kaasuttamalla levitettävät kasvinsuojeluaineet voivat väärin levitettyinä aiheuttaa riskiä ihmisten tai eläinten terveydelle tai ympäristölle. Vaikka kasvinsuojeluaineiden ammattikäyttäjiltä edellytetään 10 §:n mukaisen kasvinsuojeluainetutkinnon suorittamista, heiltä vaadittavaa kaasutukseen liittyvää erityistä osaamista ja taitoa ei tutkinnossa testata, eikä muita erityisiä vaatimuksia näiden kasvinsuojeluaineiden ammattimaiselle käytölle ole kasvinsuojeluainelaissa asetettu. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ei myöskään nykysäännösten nojalla pysty seuraamaan sitä, että näiden valmisteiden käyttäjien valmisteiden luvanhaltijoilta ja valmistajilta saama perehdytys olisi riittävä valmisteiden turvalliseen käyttöön. Tähän tilanteeseen ehdotetaan erittäin tehokasta parannusta (GAFTA-ohjeiden käyttöönotto). Se mistä tässä laissa ei mainita, on ns. re-entry-altistuminen, eli kaasutettujen tilojen, konttien tms. avaajien ja niissä säilytettyjen tuotteiden käsittelijöiden altistuminen. Kun ohjeistuksia laaditaan toimijoille, tämä näkökulma lienee syytä ottaa huomioon. Kun kaasutuskäsittelystä tehdään ilmoitus, siihen voinee lisätä lyhyen selvityksen siitä, miten toimija on varmistanut kaasutettujen tuotteiden käsittelijän informoimisen turvallisuusseikoista. Yhteneväisyys biosidilainsäädännön perusteella annettuihin ohjeisiin on varmasti myös käytännön kannalta järkevää.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle esitetään mahdollisuutta myöntää hakemuksesta lupa kasvinsuojeluaineasetuksen 54 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun tutkimus- ja kehitystarkoituksiin suoritettaviin kokeisiin, joissa kasvinsuojeluaine levitetään miehittämättömällä ilma-aluksella (drone). Tässä vaiheessa varsinaista käyttölupaa ei vielä katsota mahdolliseksi antaa. Asiaan liittyvässä selvityksessä nähtiin esteinä muun muassa, että tarpeellisia riskinarviointimenetelmiä ja -kriteereitä levitysmenetelmän käytöstä ei toistaiseksi ole. Lisäksi tekniikan kehitys on ollut nopeaa, eikä yksityiskohtaisia vaatimustenmukaisuusstandardeja ole vielä kehitetty. On todennäköistä, että dronejen käytöllä on myös työntekijöiden kasvinsuojeluainealtistumista vähentävä vaikutus. Tämän varmistamiseksi ja parhaiden käytäntöjen löytämiseksi tutkimuksessa ja kehityksessä tulisi huomioida työntekijöiden turvallisuus erillisenä kehittämiskohteena.

Tuotevääreännösten maahantulon estäminen on myös turvallisuutta parantava asia. On erittäin hyvä asia, että Tulli saadaan suoraviivaisemmin mukaan valvontaan.

Verkkokaupan valvonta mahdollisuuksineen sulkea internetsivut lienevät uutta suomalaisessa lainsäädännössä. Kokemuksia voitaneen hyödyntää myöhemmin muussakin tuotevalvonnassa, vaikkei lainsäädäntö useiden muiden mahdollisesti vaarallisten kemikaalien kohdalla ole samanlaista. Biosideille lupamenettelyineen tällainen lähestymistapa voisi toimia hyvin.

Tommi Alanko
pääjohtajan sijainen
johtaja

Milja Koponen
erikoistutkija